

Petrenko N. B., Vasilieva N. I. Correction of speech disorders among preschool children under the influence specially designed dance classes. *Journal of Education, Health and Sport*. 2017;7(1):377-386. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.275958>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/4245>

The journal has had 7 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. Part B item 754 (09.12.2016).
754 Journal of Education, Health and Sport eISSN 2391-8306 7

© The Author (s) 2017;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland
Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.
This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.
The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.
Received: 02.01.2017. Revised 16.01.2017. Accepted: 24.01.2017.

CORRECTION OF SPEECH DISORDERS AMONG PRESCHOOL CHILDREN UNDER THE INFLUENCE SPECIALLY DESIGNED DANCE CLASSES

¹N. B. Petrenko, ²N. I. Vasilieva

National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kiev¹

Preschool educational institution of the combined type number 653, Kiev²

petrenko_natasha@ukr.net, ceda@i.ua

Abstract

Objective: To conduct a complex assessment of speech of preschool children with speech disorders before and after dance classes that were conducted using a specially designed program and to show effectiveness of this program. **Matter:** Categories of subjects: 4-5 years old children: the main group (n = 12) and control group (n = 18); 5-6 years old children: the main group (n = 14) and control group (n = 16). Children were examined at the beginning and at the end of a school year. Following speech features were evaluated on a 10-point scale: grammatical component (change in nouns by number); pronunciation of sounds (repetition of sentences); phonemic component (listening and visualization of a subject); lexical component (identification of objects and semantic generalization); syllabic structure of the word (number of syllables). **Results:** It was found that during the school year grammatical component of speech among 4-5 years old children increased by 18%, pronunciation of sounds increased by 14%, phonemic component – 16,4%, lexical component - 11%, syllabic structure of words - 8%. The control group also showed positive changes, but values were 2-3 times smaller. Positive changes in a core group of 5-6 years old children during the school year were even more significant than in a group of 4-5 years old children (17,2%, 16,6%, 21,9%, 19%, 17%). **Conclusions.** Thus, positive changes in speech were set among 4-6 years

old children with speech disorders under the influence of dance classes that were conducted using a correctional dance program.

Keywords: preschool children, speech disorders, correctional dance program, dance classes.

КОРЕКЦІЯ МОВНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ВПЛИВОМ СПЕЦІАЛЬНО РОЗРОБЛЕНИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ ЗАНЯТЬ

Н. Б. Петренко¹, Н. І. Васильєва²

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ¹

Дошкільний навчальний заклад комбінованого типу № 653, Київ²

Реферат

Мета: провести комплексну оцінку стану мовлення дітей дошкільного віку з мовними порушеннями до і після проведення хореографічних занять по розробленій нами танцювально-корекційній програмі і показати її ефективність. *Матеріал.* Категорії тих, кого випробують: діти 4-5 років: основна група (n=12), контрольна група (n=18); 5-6 років: основна група (n=14), контрольна група (n=16). Діти обстежувалися на початку і в кінці навчального року. Оцінювалися за 10-ти бальною шкалою наступні компоненти мовлення: граматична складова (зміна іменників за числами); звуковимова (повторення речень); фонематична складова (аудіювання і візуалізація предмета); лексична складова (ідентифікація предметів і змістовне узагальнення); складова структура слів (кількість складів). *Результати.* Виявлено, що у дітей 4–5 років граматична складова мовлення протягом навчального року зросла на 18%, звуковимова – на 14%, фонематична складова – 16,4%, лексична складова – на 11%, навички формування складової структури слів – на 8%. В контрольній групі також були позитивні зміни, але їх значення було в 2-3 рази меншим. У дітей 5–6 років основної групи позитивні зміни в мовленнєвих функціях протягом навчального року виявилися навіть більш вагомими, ніж у дітей 4–5 років (17,2%, 16,6%, 21,9%, 19%, 17%). *Висновки.* Таким чином, у дітей 4–6 років з мовленнєвими порушеннями під впливом хореографічних занять з використанням розробленої танцювально-корекційної програми були встановлені позитивні мовні зміни.

Ключові слова: діти дошкільного віку, мовленнєві порушення, танцювально-корекційна програма, хореографічні заняття.

КОРРЕКЦИЯ РЕЧЕВЫХ НАРУШЕНИЙ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПОД ВЛИЯНИЕМ СПЕЦИАЛЬНО РАЗРАБОТАННЫХ ХОРЕОГРАФИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ

Н. Б. Петренко, Н. И. Васильева

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины, Киев¹

Дошкольноу учебное заведение комбинированного типа № 653, Киев²

Реферат

Цель: провести комплексную оценку состояния речи детей дошкольного возраста с речевыми нарушениями до и после проведения хореографических занятий по разработанной нами танцевально-коррекционной программе и показать ее эффективность. *Материал.* Категории испытуемых: дети 4-5 лет: основная группа (n=12), контрольная группа (n=18); 5-6 лет: основная группа (n=14), контрольная группа (n=16). Дети обследовались в начале и в конце учебного года. Оценивались по 10-ти бальной шкале следующие компоненты речи: грамматическая составляющая (изменение существительных по числам); звукопроизношение (повторение предложений); фонематическая составляющая (аудирование и визуализация предмета); лексическая составляющая (идентификация предметов и смысловое обобщение); слоговая структура слов (количество слогов). *Результаты.* Выявлено, что у детей 4–5 лет грамматическая составляющая речи в течение учебного года возросла на 18%, звукопроизношение – на 14%, фонематическая составляющая – 16,4%, лексическая составляющая – на 11%, слоговая структура слов – на 8%. В контрольной группе также были положительные изменения, но их значение было в 2-3 раза меньшим. У детей 5–6 лет основной группы положительные изменения в речевых функциях в течение учебного года оказались даже более значимыми, чем у детей 4–5 лет (17,2%, 16,6%, 21,9%, 19%, 17%). *Выводы.* Таким образом, у детей 4–6 лет с речевыми нарушениями под влиянием хореографических занятий с использованием разработанной танцевально-коррекционной программы были установлены положительные речевые

изменения.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, речевые нарушения, танцевально-коррекционная программа, хореографические занятия.

Вступ. Важливою умовою розвитку особистості дитини є своєчасне і повноцінне оволодіння мовленням. Згідно даним спеціальної літератури [1, 2, 3, 6], такі психічні процеси, як сприйняття, пам'ять, увага, мисленнєві операції, уява розвиваються завдяки мовленню.

Останні роки спостерігається, відповідно даним світової статистики [4, 5, 10, 14], зріст кількості дітей дошкільного віку з різноманітними мовленнєвими порушеннями. Одним з найбільш розповсюджених порушень є загальний недорозвиток мовлення, який вміщує в собі порушення усіх структурних компонентів мовленнєвої системи: фонетики, лексики, граматики, змістової і вимовної складових [9].

Нині не викликає сумнівів питання про строки раннього обстеження і корекції тих чи інших порушень. До того ж, обстеження необхідно проводити в медико – психолого – педагогічному руслі, тобто – на основі міждисциплінарної взаємодії і якомога раніше [4]. Відповідно [7, 15], в перші три роки життя неймовірними темпами формуються до 70 - 80 % нейронних зв'язків між клітинами мозку, завдяки яким він забезпечує подальший інтелектуальний, творчий, емоційний розвиток людини. В реальності, цілеспрямовану діагностику і корекцію мовлення проводять, в основному, починаючи з п'яти років, тобто тоді, коли найбільш сприятливий (сензитивний) період втрачено.

Таким чином, актуальним є вибір оптимальних методик, адекватних структурі мовленнєвих порушень дітей дошкільного віку, для подальшої корекційної роботи.

Мета роботи – провести комплексну оцінку стану мовлення дітей дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями до та після проведення хореографічних занять відповідно розробленій нами танцювально-корекційній програмі і показати її ефективність.

Матеріал і методи. *Учасники:* діти 4-5 і 5-6 років з мовленнєвими порушеннями. Діти 4-5 років: основна група (n=12), контрольна група (n=18). Діти 5-6 років: основна група (n=14), контрольна група (n=16). Діти обстежувалися на початку і в кінці навчального року.

Організація дослідження. Оцінювання стану мовлення проходило відповідно до законодавчо-нормативної бази і діагностичних критеріїв основних видів мовленнєвих порушень, що представлені у «Професійному довіднику вчителя-логопеда дошкільного навчального закладу», рекомендованого МОН МС України (№ 1/11-4593 от 28.02.13). Оцінювалися за 10-ти бальною шкалою наступні компоненти мовлення: граматична складова (зміна іменників за числами); звуковимова (повторення речень); фонематична складова (аудіювання і візуалізація предмета); лексична складова (ідентифікація предметів і змістовне узагальнення); складова структура слів (кількість складів). Дослідження проводилося в спеціалізованих дошкільних навчальних закладах міста Києва: №61, №110, №653. Дотримано морально-етичні норми у відповідності до Хельсинської декларації (ред. 2013 р.). Індивідуально батьки давали письмову згоду на проведення педагогічного спостереження за фізичним станом і когнітивним розвитком дитини.

Статистичний аналіз проводили за допомогою програмного пакету «StatSoft STATISTICA 10.0».

Організація і зміст танцювально-корекційних хореографічних занять. Розроблена навчальна програма, за допомогою якої, протягом навчального року, проводилися хореографічні заняття танцювально-корекційного спрямування. Регулярність занять: 2 рази на тиждень, тривалістю до 25–30 хвилин. Використовувалися такі вправи: з предметами (прапорці, м'ячі, гімнастичні палки тощо); спортивні танці; елементи фітбол-танцювальної гімнастики, рухової казкотерапії, логоритміки, ігрофітнесу; дихальні вправи тощо. Перед заняттями регулярно здійснювалося ознайомлення дітей з необхідними поняттями про музичні елементи, хореографічні, танцювальні фігури, дитячий фітнес, рухи зі співом.

Систематично спостерігалася наступна структура хореографічних занять: 1 - я частина – вступна (4–5 хв.) – вправи, що мають вплив на весь організм; 2 - я – основна (10–12 хв.) – вправи по позиціям рук і ніг, ритмічна частина в швидкому темпі, вправи на розвиток пластичності хребта, укріплення м'язів спини і черевного пресу, м'язів ніг; 3 - я – заключна (8–10 хв.) – хореографічні композиції, побудовані на раніше вивчених і релаксаційних вправах.

В усіх структурних компонентах занять з використанням засобів ерго- і арт-терапії використовувалися ігри і вправи, спрямовані на корекцію мовленнєвих функцій: формування швидкості і влучності реакції на звукові або вербальні сигнали; засвоєння різних типів уваги, усіх видів пам'яті, словесної регуляції рухів на основі узгодження

тексту і рухів; розвиток уміння реалізовувати запрограмовані дії відповідно умовного сигналу. В залежності від рівня засвоєння необхідних елементів, ускладнювалися вправи, фігури, музичний супровід і ритм, додавалися слова і рухи, здійснювалася реалізація запрограмованих дій по умовному сигналу, удосконалювалася зорова орієнтація в просторі, концентрувалися уявлення щодо виразності образів, створювалися ситуації для виконання спільних дій і творчих завдань.

Результати. Була здійснена оцінка корекції мовленнєвих відхилень (табл. 1).

Таблиця 1. Діагностика мовлення дітей 4–6 років з мовленнєвими порушеннями

Критерії оцінки	Основна група 4-5 років (n=12)						Контрольна група 4-5 років (n=18)					
	Початок навчального року			Кінець навчального року			Початок навчального року			Кінець навчального року		
	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль
Граматика	6*	4	7	7*	5,5	8	4*	3	5	4,5*	3	6
Звуковимова	6*	4	7	7*	5	8	4,5	3	5	5	3	6
Фонетика	6*	5	7	8*	6	8	5	4	6	5,5	4	6
Лексика	7*	5,5	7	8*	6	8	5	5	6	6	5	6
Складова структура слова	8*	6	8	8*	6,5	9	5,5	4	6	6	4	6
Критерії оцінки	Основна група 5-6 років (n=14)						Контрольна група 5-6 років (n=16)					
	Початок навчального року			Кінець навчального року			Початок навчального року			Кінець навчального року		
	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль	Медіана	Нижній кuartиль	Верхній кuartиль
Граматика	8*	4	8	9*	5	9	6	6	6	6	6	6
Звуковимова	8*	4	8	9*	6	9	5*	4	6	5*	4,5	6,5
Фонетика	7*	5	7	8,5*	6	10	4	4	6	5	4	6
Лексика	6,5*	6	8	8,5*	7	10	6	5,5	6	6	5,5	6,5
Складова структура слова	7,5*	7	8	9*	8	10	6*	6	7	7,5*	6	8

Примітка. *- $p < 0,05$ достовірні відмінності після застосування танцювально-корекційної програми.

Виявлено, що у дітей 4–5 років граматична складова мовлення протягом навчального року зросла на 18%, звуковимова – на 14%, фонематична складова – 16,4%, лексична складова – на 11%, складова структура слів – на 8%. В контрольній групі також були позитивні зміни, але їх значення в 2-3 рази менше (відповідно: 9%, 8,5%, 1,5%, 4,5%, 4,5%).

У дітей 5–6 років основної групи позитивні зміни в мовленнєвих функціях протягом навчального року виявилися навіть значущими, ніж у дітей 4–5 років (17,2%, 16,6%, 21,9%, 19%, 17%). Останнє може бути пояснено тим, що діти старшого віку свідоміше і з більшою зацікавленістю відносилися до хореографічних занять.

Підтвердженням позитивних змін в мовленні є результати участі дітей в святкових ранках. Так, якщо на початку навчального року, дітям важко було публічно демонструвати власне мовлення, то в кінці навчання вони були і ведучими, і показували шоу - номери, сміливо співали, декламували вірші і танцювали.

Висновки

Таким чином, у дітей 4–6 років з мовленнєвими порушеннями під впливом хореографічних занять з використання розробленої танцювально-корекційної програми були встановлені позитивні мовленнєві зміни.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Література:

1. Выготский Л.С. К психологии и педагогике детской дефективности: Проблемы дефектологии. М., 1995. - С.37-38.
2. Леонтьев А.Н. Избр. психол. произв.: В 2 т. / Под ред. В.В.Давыдова. М., 1983. - Т. 1.
3. Лурия А.Р. Язык и сознание. М., 1979.
4. Коноплястая С.Ю. Ринолалия от А до Я: Монография. – К.:Книга-плюс, 2015 – 312 с.
5. Петренко, Н. Б. Особенности физических качеств и когнитивных функций у детей дошкольного возраста с речевыми отклонениями [Текст] / Н. Б. Петренко // Научный часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. - Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), **Вип. 3К2 (57)**. - С. 257-260.

6. Петренко Н. Б. Методический подход к определению неоднородности когнитивных функций у дошкольников, требующих коррекции речевых нарушений / Н. Б. Петренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2016. - № 2. - С. 40-45. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PPMB_2016_2_8.
7. Петренко Н. Б. Особенности овладения музыкальным ритмом дошкольниками с речевыми нарушениями при использовании в занятиях танцевально-коррекционной программы // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2016. - № 4. - С. 23-28. doi:10.15561/18189172.2016.0404.
8. Поваляева М.А. Музыкалотерапия в коррекционной педагогике (справочник логопеда) /Поваляева М.А. - Ростов-на-Дону: 2002. - 200с.
9. Рібцун Ю. В. Р49 Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. — Х. : Вид. група «Основа», 2012. — 239 [1] с. — (Серія «Професійний довідник»). ISBN 978–617–00-1573-0
10. Филатова, Ю.О. Педагогическая модель коррекции речевого и моторного ритмов у детей с нарушениями речи / Л. И. Белякова, Ю. О. Филатова // Наука и школа. – 2015. – № 3. – С. 114-123.
11. Філіппов М.М. "Фізіологія людини" (навчальний посібник) /Філіппов М.М., Цирульников В.А. - Київ: Видавничий дім «Персонал», 2013. – 386с.
12. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: прогр. та навч.-метод. забезпеч. хореогр. діяльн. дітей від 3 до 7 років : навч.-метод. посіб. / А. Шевчук. - К.: Шк. Світ, 2008. - 128 с. - (Бібліотека "Шкільного світу"). ISBN 978-966-451-000-1. ISBN 978-966-451-202-9.
13. Fujii S. et al. Precursors of dancing and singing to music in three-to four-months-old infants //PloS one. – 2014. – Т. 9. – №. 5. – С. e97680.
14. Petrenko N. B.; Filippov M. M.. Change in physical and mental development among preschool children with speech disorders under the influence of dance classes and correctional programs. Journal of Education, Health and Sport, [S.l.], v. 6, n. 10, p. 471-484, oct. 2016. ISSN 2391-8306. Доступно на: <http://www.ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/3978>. Дата доступу: 01 feb. 2017. doi:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.164868>.
15. Schlaug G. Music, musicians, and brain plasticity, in Hallam S., Cross I., Thaut M. (ed.). The Oxford handbook of music psychology. – Oxford University Press, 2016.
16. Vincent W.J. Statistics in kinesiology / W.J.Vincent. – 3rd ed. – Champaign: Human Kinetics, 2005. – 312 p.

References

1. Vyigotskiy L.S. *K psihologii i pedagogike detskoj defektivnosti: Problemy defektologii*. M., 1995. - S.37-38. (in Russian)
2. Leontev A.N. *Izbr. psihol. proizv.: V 2 t. / Pod red. V.V.Davyidova*. M., 1983. - T. 1. (in Russian)
3. Luriya A.R. *Yazyk i soznanie*. M., 1979. (in Russian)
4. Konoplyastaya S.Yu. *Rinolaliya ot A do Ya: Monografiya*. – K.:Kniga-plyus, 2015 – 312 s. (in Russian)
5. Petrenko N. B. *Features of physical qualities and cognitive function in preschool children with speech disorders*, Naukova chasopis Kiev, in 2015; Seriya 15, (in Russian)
6. Petrenko N. B. *Methodical approach to the definition of heterogeneity in cognitive function in preschool children requiring correction of speech disorders*, Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport, 2016 (in Russian)
7. Petrenko N. B. *Features of mastering musical rhythm preschoolers with speech disorders when used in dance classes correctional program*, Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sport, 2016 (in Russian)
8. Povalyaeva M.A. *Muzykoterapiya v korrektsionnoy pedagogike (spravochnik logopeda) /Povalyaeva M.A. - Rostov-na-Donu: 2002. - 200s. (in Russian)*
9. RIBtsun Yu. V. R49 *ProfesIyniy dovIdnik uchitelya-logopeda doshklInogo navchalnogo zakladu*. — H. : Vid. grupa «Osnova», 2012. — 239 [1] s. — (SerIya «ProfesIyniy dovIdnik»). ISBN 978–617–00-1573-0 (in Ukrainian)
10. Filatova J. O. *Pedagogical model of correction of verbal and motor rhythms in children with speech disorders*, Science and the school. 2015 (in Russian)
11. Filippov M. M. *Human Physiology*, Kiev Publishing House Staff, 2013 (in Ukrainian)
12. Shevchuk A. S. *Children's choreography* Kiev: School World,, 2008 (in Ukrainian)
13. Fujii S. et al. *Precursors of dancing and singing to music in three-to four-months-old infants* PloS one. 2014. T. 9. №. 5. C. e97680.
14. Petrenko N. B.; Filippov M. M.. *Change in physical and mental development among preschool children with speech disorders under the influence of dance classes and correctional programs*. Journal of Education, Health and Sport, [S.l.], v. 6, n. 10, p. 471-484, oct. 2016. ISSN 2391-8306. Dostupno na: <<http://www.ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/3978>>. Data dostupa: 01 feb. 2017.

doi:<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.164868>.

15. Schlaug G. *Music, musicians, and brain plasticity*, in Hallam S., Cross I., Thaut M. (ed.). *The Oxford handbook of music psychology*. Oxford University Press, 2016.

16. Vincent W.J. *Statistics in kinesiology* Champaign: Human Kinetics, 2005.